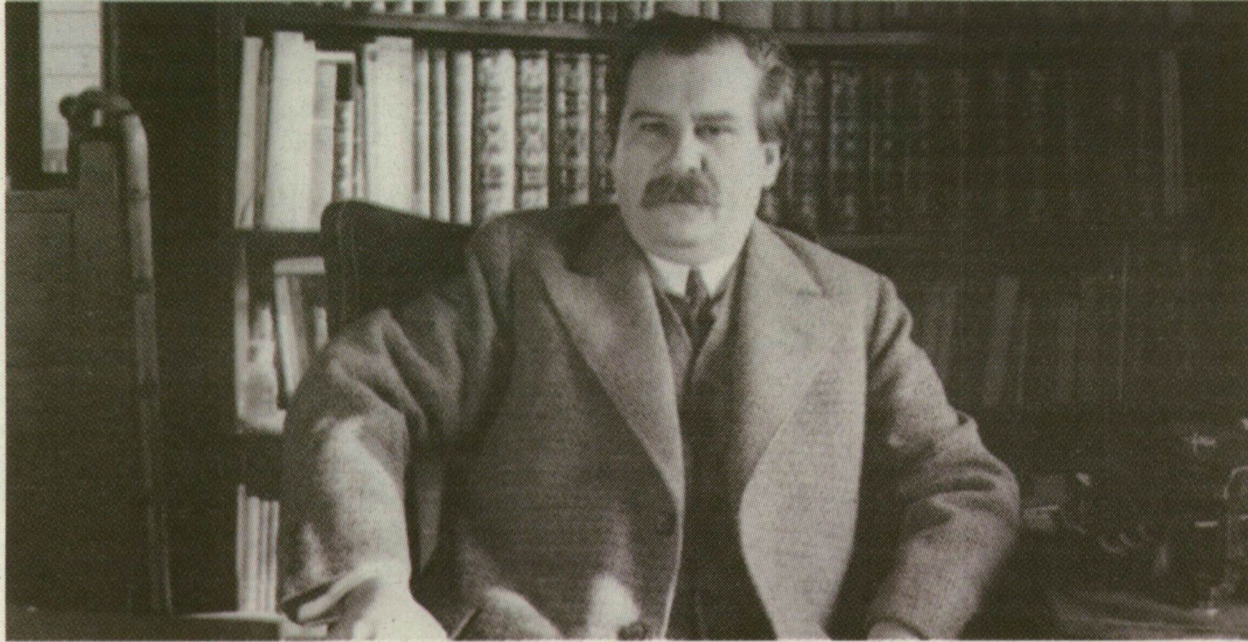

Móricz, Kosztolányi, Babits „roadshow-ja”

■ MÓRICZ ZSIGMOND DOLGOZÓSZOBÁJÁBAN. TIZENEGYSZER JÁRT VÁSÁRHELYEN

Fotó: DM/DV-archív

Csak néhányan ültek az 1911-es első vásárhelyi Nyugat-esten „a közönség soraiban” – 19 évvel később viszont óriási ovációval fogadták a városba érkezett népszerű szerzőket. A huszadik századi magyar irodalom meghatározó folyóirata idén lenne százéves. A lap egyik vezéralakját, Móríc Zsigmondot a Bethlen-gimnázium diákjai bájlukra is meghívták.

SZÜCS CSABA

„Hódmezővásárhelyen egy csodálatos nagy művészi kultúra vár reánk, és mi örömmel várjuk a találkozást veled” – nyilatkozta Móríc Zsigmond a legendás Nyugat második vásárhelyi estje előtt néhány nappal. A városban kétszer vendégeskedett a huszadik századi magyar irodalom meghatározó folyóirata, amelynek 1911. április 9-i legelső bemutatkozását vegyes érzelmekkel fogadták a helyiek. Az eseménynek a Fekete Sas adott otthont. „A művész-estélyen közép számú intelligens közönség jelent meg” – írta a Vásárhely és Vidéke. Gonda József tanácsnok köszöntője után Szász Zoltán, Hatvani Lajos, majd Fenyő Miksa olvasott fel, Ady-versek hangzottak el, és Dióssy Nusi, a kor ünnepeit énekesnője is fellépett. Az est hatása „nagyon elegyes” volt.

A második Nyugat-vendégségre 19 évvel kellett várniuk a vásárhelyi irodalombarátoknak. A hírt néhány héttel korábban személyesen Móríc hozta. Az est időpontját április 7-ére tűzték ki, de végül egy nappal később tartották. Előadói: Schöpflin Aladár, Babits Mihály, Kosztolányi Dezső, Gellért Oszkár, Móríc Zsigmond és felesége, Simonyi Mária, valamint a vásárhelyi író, újságíró Bibó Lajos. A Vásárhelyi Reggeli Újság 1930. április 2-i számában terjedelmes interjút közölt Móríczal. A népszerű szerző elmondta: „Az irodalom szeretetét keressük, s az írókat visszavisszük az anyaföldre”. Soós István Vásárhely polgármestere közleményben buzdította a város lakóit, hogy minél nagyobb számban vegyenek részt a rendezvényen. Jegyeket elővételben 2 pengő 50 fillérért Weisz László könyvkereskedésében lehetett kapni. Akik fél évre előfizettek az irodalmi és kritikai folyóiratra, három ingyenjegyet érezhettek zsebükben. A nagyszabású felolvasóestet a városháza dísztermében tartották, zsúfolásig megteltek a padok. A polgármester köszöntő szavai után Móríc beszélt az irodalom céljáról és a költészetéről. Gellért Oszkár ezután néhány versét olvasta fel,

majd Schöpflin tartott előadást, Kosztolányi Dezső karcolataiból válogatott, Babits néhány versét szavalta el, Bibó Lajos helyi témájú elbeszélését olvasta fel. A nagy sikert aratott estet Móríc zárta Ebéd című novellájával.

A Nyugat idén lenne százéves, írói közül – Németh László után – Móríc Zsigmond töltötte a legtöbb időt Vásárhelyen. Először 1923-ban látogatott ide, amelyet még tíz másik vizit követte. Egyik alkalommal a Bethlen Gábor Református Gimnázium diákjainak meghívására érkezett. – Mórícot 1940. január 10-ére, az iskola diákbáljára invitáltuk meg – halljuk *Dömötör János* nyugalmazott múzeumigazgatótól, a gimnázium egykori növendékétől. – Az intézmény önképzőköré, amelynek én voltam az elnöke, rendszeresen látott vendégül neves magyar írókat. A Fekete Sasban rendezett bálon Móríc munkásságáról tartott előadást, majd az iskola színjátsozó A fejedelem tánca című, egyfelvonásos darabját adták elő. A közvetlen írónak annyira tetszett a róla tartott előadásom, hogy megkért, menjek vele Szentésre, és ismétljem meg azt egy nőegyleti teaesten. Ekkora megiszteltetésre nem mondhattam nemet!

HIRDETÉS

GALÉRIÁRÓL NÉZHETJÜK A RÉGI HIDAT ÉS A BELVÁROST Az új fürdő harmonizál a környezetével

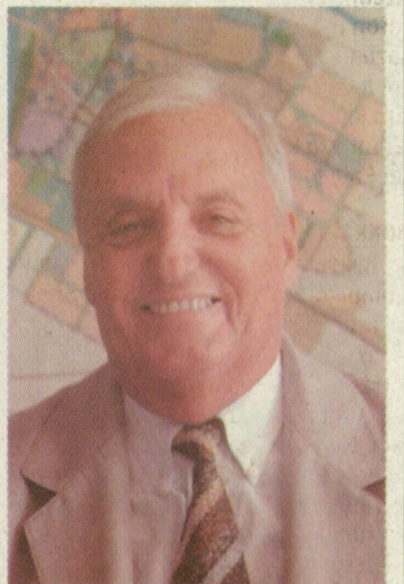
Az eredetiekhez képest mára jelentősen átalakultak az épülő újszegedi gyógy-, wellness- és élményfürdő tervei. A végső változat elkészítésénél figyelembe vették a szakmai érveket, észrevételeket, és olyan létesítmény kapott építési engedélyt, amely teljes mértékben harmonizál környezetével.

Hamarosan elkezdődik a több mint 7 milliárd forintos megberuházás, az újszegedi gyógy-, wellness- és élményfürdő építése. Az Aqualand végleges terveinek egyes részleteit, a lapunkban is közölt látványtervekkel már megismerkedhettek a szegediek. *Novák Istvántól*, a Hunguest Hotels Zrt. tanácsadójától – akinek feladata az összetett beruházás megvalósításának városrendezési és építészeti összehangolása volt – most azt kérdeztük, milyennek látja a lendő fürdőt.

Az Ybl-díjas építész személyes élményeivel kezdte a válaszadást. „Életem jelentős részében újszegediként reggelente a SZUE-ba, majd a Gombába jártam úszni, így ismerem a helyet is, a helyzetet is” – kezdte Novák, majd így folytatta: „Eközben a többi, hasonló, vagy rosszabb adottságokkal rendelkező városból Szegeddel ellentétben híres, turistacsalogató fürdőváros lett. Ezért üdvözöltem a fürdőépítés ötletét és váltam el 2007 végén nagy örömmel a Hunguest Hotels Zrt. megbízását.”

Az eltelt időszakban aztán formálódtak a tervek, s végül összhangba kerültek a szakma és a szegediek elvárásaival. A tervezők szakítottak például az eredeti koncepcióban megfogalmazott, a régi fürdőépületet, a Gombát visszaidéző és az azt körülépítő elképzeléssel. Szakítottak azzal a gondolattal is, hogy a parkoló egy része az építmény tetején kapjon helyet.

Az új terv előnye, hogy a gépkocsikat a föld alá viszi le a Szent-Györgyi utca felől jövet, a sarki irodaépület mögött: a megoldással a gyalogos- és a zöldfelületek zavartalan kapcsolatát biztosíthatnak a fürdőszertény felé. A fürdő zöldterülete összességében a jelenleginek a másfélszeresére nő, a környező tölgyekkel, a Szent-Györgyi utcával pedig

■ NOVÁK ISTVÁN A HUNGUEST HOTELS ZRT. TANÁCSADÓJAKÉNT MONDTA EL VÉLEMÉNYÉT

Fotó: Schmidt Andrea

– amelyről majd a jelenlegi helyén a nyári, a Forrás mellett pedig a téli bejárat nyílik – harmonikus kapcsolatot teremt. A mostani, Gomba előtti parkoló helyén, valamint a református egyházi épület előtt kialakítandó új pihenő tér az újszegediek számára kellemes pihenőteret lehet.

A végleges kialakítás lehetőséget ad az átlátásra, a belső tömb „átszellőzésére” is. Az élményfürdő magasabb tömegei nem akadályozzák a fogadalmi templomra való rálátást, mivel a változtatások után közelebb kerültek a Forrás Szállóhoz. A fürdő üvegfa a régi híd és a belváros felé kitérülve jelenik meg, és a belső galériáról gyönyörködhetünk majd a belváros látnivalóiban.

Fontos, hogy a református egyházi épület téglarchitektúrájának megfelelő téglaburkolatot kap a fürdő főbejárata, valamint homlokzata is – fogalmazott Novák István. (X)

TÓTH FERENC TÖRTÉNÉS SZERINT A MAKÓI NÉPSZELLEMTŐL TÁVOL ÁLL AZ ERŐSZAK – PONYVÁK AZ EGYKORI GYLKOSSÁGOKRÓL

Borzasztó esetek a Maros-parti városban

Borzasztó eset.

A kettős szerelmi halál új története

Labdás József és Szabó Mariska szerelmeseikkel Makón.

Írta: KEOSKÉS.

Utánnyomta kétszer megújítva.

Egy darab ára 4 kr.

Könyvtárak: Tóth B. és Társai, Szeged – 5034

■ A XIX. SZÁZADBAN PONYVAKIADVÁNYOKBAN ADTÁK HÍRÜL AZ EMBERÖLÉSEK RÉSZLETEIT

Képeink illusztráció

Úgy tűnik, nem múlik el úgy esztendő, hogy ne történne Makón és térségében az egész ország közvéleményét felkavaró brutális gyilkosság. Többfelé is hallható a városban: lassan ez lesz a hagymaváros XXI. századi nevezetessége. Pedig Tóth Ferenc történész szerint Makón nincs múltja a többszörös gyilkosságnak.

ILLYÉS SZABOLCS

Makón és térségében az elmúlt néhány év alatt különös, megmagyarázhatatlan bűnesetek történtek, kezdve a mindmáig felderítetlen Tóth-Kása kettős emberöléstől a város határában megerőszkolt, felgyújtott lány, a kizombori gyilkolás és a legutóbbi hármas erőszakos halál esetéig. Utánajártunk, igaz-e a feltételezés: valóban jellemző-e ez a fajta erőszak a térség újkori történetének?

Segítségnkre sietett Tóth Ferenc történész, néprajzos és muzeológus, a József Attila Múzeum nyugalmazott igazgatója, aki kutatást végzett a lapunknak. Az eredmények megcáfolták hipotézisünket, kiderült: ez a fajta erőszak egyáltalán nem a makóiak sajátja, az elmúlt 150-200 esztendő alatt, ugyanis alig néhány többes emberölés történt, és mindannyi évtizedekig bor-

zongatta a Szegedtől Aradig élők kedélyeit.

– Nehéz minden bűnesetet pontosan felderíteni, mert nem minden időszakban adtak tudomást a lapok, periodikák az emberölésekről, inkább az akkortájt gyékényponyvákön árult, olcsó és irodalmi minőségükben sok kívánivalót maguk után hagyó kiadványok, az értékesítési módjukról elnevezett ponyvák dolgozták fel a nevesebb,

Labdás József érzékenyen elbúcsúzott szüleitől, szemrehányást nem tett senkinek.

Tóth Ferenc

minden népréteg kíváncsiságát kielégítő eseteket. Az első ilyen 1837-ben bukkant fel a szegedi Bartha Kiadó gondozásában, és egy különös makói rémtettet dolgozott fel – mondta Tóth Ferenc. 1837. február 21-én egy kamasz fiú

apjának, anyjának és fiatalabb leánytestvérének életét oltotta ki késével. Az eset nagyon megrázta a makóiakat, a hármas temetésre a kor neves kántorát hívták meg, aki ezrek előtt énekelte el a búcsúztatót. A fiú az irás tanúsága alapján vélhetően megzavarodott, más indítékot a mű nem taglal. Elfogását követően bevallotta tettét, az elkövetés harmadik napjára kitűzött tárgyalásig vasbéklyóba verve sánylódott.

Majdnem hetven évvel később kelt a következő rémtettéről hírt adó kiadvány, addig többszörös emberölésről nem merült fel történeti forrás. A szintén szegedi Traub és Társa Kiadó publikálta a beszédes címmel felvezetett művet: Borzasztó eset. A kettős szerelmi halál.

– Labdás József városi díjnak a római katolikus egyház halotti anyakönyve szerint 20, a föltűnően szép Szabó Mari varróleány 18 éves volt. A fiú apja, de főleg anyai nagyapja, Tézsla Antal ellenezte a fiatalok házasságát. Nagy György István Szegedi utcai üzletében ezért 11 milliméteres forgópisztolyt vásárolt töltenyekkel. 1898. június 4-én reggel mindkét fiatal búcsúlevelet hagyott hátra. Labdás József érzékenyen elbúcsúzott szüleitől, szemrehányást nem tett senkinek. A levél végén megjegyezte: boldogan hal

meg. Egy kérése volt: egymás mellé temessék szerelmével. A leány anyja a piacról hazaérve megtalálta a levelet, sírva rohant a megjelölt helyszínre, a Maros-parti Lúdvári-erdőbe. Száz lépésre volt a szerelmespártól, amikor a két lövés eldördült. Az első a leány, a második a fiú életét oltotta ki – idézte fel a történeteket Tóth Ferenc, aki úgy véli: inkább a macakosság, az önfejlőség, semmint az ölésvágy jellemző a makói szellemet. Ez előbbieket okozhatják azonban a tragédiák egy másfajta sorozatát, ami sajnos évszázadok óta jellemzője a térségben élőknek: az öngyilkossági hajlamot.

➔ **MAKÓN A RETTEGETT HEKUS.** Sokan megborzongtak Makón, amikor a II. világháború előtti esztendőben a város Bérpalotájába költözött a hírhedt Hekus Dönci, akít háta mögött többszörös gyilkossággal vádoltak. Tóth Ferenc beszélt a gyenge idegzetű makói naiv festővel, Görög Vilmossal, aki beszámolt róla: a rettegett figura az életére tört, de végül sikeresen megmenekült. Hivatalosan nem tudtak bűntettet bizonyítani Hekus Döncire.